

75 jaar Koninklijke Vlaamse Chemische Vereniging

1939-2014

Chemie en filatelie *in België*

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van:

KVCV: een nadere kennismaking

De Koninklijke Vlaamse Chemische Vereniging (KVCV) staat als onafhankelijke vereniging ten dienste van iedereen met een passie voor chemie. Onze doelgroep omvat professionals en studenten uit de chemie, biochemie, biotechnologie, ingenieurswetenschappen, farmacie en life sciences. Al 75 jaar brengt de vereniging deze mensen samen. Ze vertegenwoordigt en promoot in binnen- en buitenland het kennisveld van zowat alle takken binnen de chemie. Deze diversiteit komt tot uiting in de 11 secties die de KVCV rijk is, en in het gevarieerde aanbod van activiteiten die deze secties aanbieden.

De KVCV mikt ook sterk op het onderwijs-aspect binnen de chemie en aanverwante wetenschappen. Zo staat de vereniging in voor de organisatie van de jaarlijkse “Dag van het Chemie-onderwijs” en is zij oprichter en mede-organisator van de “Vlaamse Chemie Olympiade”. KVCV ontwikkelt didactisch materiaal voor leerkrachten chemie en wetenschappen in het secundair onderwijs en geeft het tijdschrift *Mens & Molecule (MeMo)* uit waarin de recentste ontwikkelingen binnen de chemie en life sciences aan bod komen. Het didactische materiaal wordt aangeboden op CD-ROM's en via licenties voor een online leerplatform. Via haar jongerensectie biedt de KVCV jaarlijks ook een Doe-chemie activiteit op de

Vlaamse universiteiten aan voor alle leerlingen die geslaagd zijn voor de eerste ronde van de “Vlaamse Chemie Olympiade”.

KVCV maakt van haar 75 jarige jubileum in 2014 en 2015 gebruik om enkele bijzondere activiteiten aan te bieden. Zo koppelden we op 28 september 2014 onze verjaardag aan de honderdjarige herdenking van de "Grote Oorlog". Op deze succesvolle dagactiviteit te leper maakten we kennis met het verhaal achter de chemie in oorlog, vroeger en nu. We zullen onze verjaardag verder nog feestelijk vieren met een academische zitting op 18 april 2015 aan de Universiteit Gent, de Alma Mater van onze eerste Algemeen Voorzitter. In het voorjaar van 2015 wordt de wedstrijd “Chemieleerkracht van het jaar” georganiseerd, met een interessante prijzenpot. Via deze prijs wil de KVCV nieuwe initiatieven en innovatieve projecten in het chemie-onderwijs stimuleren. Ten slotte is er natuurlijk nog deze rondreizende tentoonstelling met documentatie uitgewerkt over het voorkomen van chemie en zijn toepassingen in de afbeeldingen op postzegels.

Lid worden van de KVCV kan via een particulier lidmaatschap of via een lidmaatschap voor secundaire scholen. Dit laatste geeft alle wetenschapsleerkrachten en directie van de school toegang tot de KVCV-activiteiten aan ledentarif. De school ontvangt

bovendien negen maal per jaar drie exemplaren van het wetenschappelijk tijdschrift Mens & Molecule, en krijgt 20% korting op alle (didactische) artikelen die via de webshop aangeboden worden. Ten slotte zijn in het lidmaatschap voor secundaire scholen ook de schoollicenties voor de online leerplatformen “Elementaire Chemie” (2de graad) en “Chemie Interactief” (3de graad) automatisch inbegrepen.

Voor een volledig overzicht van de geplande activiteiten, het aanbod aan didactisch materiaal en mogelijkheden tot lidmaatschap van de vereniging, verwijzen wij u graag naar onze website www.kvcv.be.

De tentoonstelling

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Koninklijke Vlaamse Chemische Vereniging (KVCV), organiseert **KVCV** met de steun van **Pro-Post vzw**, **ExxonMobil Chemical Europe Inc.** en **Indaver nv** een tentoonstelling van postzegels die een verband weerspiegelen met (toegepaste) chemie.

Dit project biedt een uitstekende gelegenheid om zowel de chemie, als exacte en toegepaste wetenschap, als de filatelie met zijn vormende en visualiserende componenten in de belangstelling te brengen van een ruim publiek. De leerkrachten en leerlingen van het secundair onderwijs zijn het prioritaire doelpubliek, maar ook filatelistische en socio-culturele verenigingen en andere geïnteresseerden kunnen zich kandidaat stellen om de tentoonstelling gedurende een bepaalde periode bij hen op te stellen.

Hoewel postzegels niet de meest gegeerde verzamelobjecten zijn onder de hedendaagse jeugd, mag het belang van de filatelie niet onderschat worden. Wie een inspanning doet om aandachtig de filatelistische uitgaven van een land te bekijken, merkt al gauw dat dit een waardevol medium is om de geschiedenis van een land en zijn verwezenlijkingen op gebied van kunsten, cultuur, wetenschappen, industrie, economie, sport,

ecologie en internationale relaties te ontdekken en in te schatten. Bovendien zijn postzegels ook een uiting van moderne artistieke miniatuurkunst, gaande van verfijnde grafiek tot hoogtechnologische druktechniek.

Het aantal Belgische postzegels dat doelgericht een aspect van de chemie illustreert is zeer beperkt, zeker in vergelijking met de filatelistische uitgaven in sommige andere landen. Maar het aantal postzegels waarbij op basis van het thema en/of de illustratie een verband kan gelegd worden met een chemische achtergrond is behoorlijk groot. Een van de hoofddoelstellingen van deze tentoonstelling is dan ook het leren ontdekken van de chemische contexten waaruit allerlei maatschappelijke verworvenheden en gebeurtenissen zijn ontstaan.

De geselecteerde postzegels in deze tentoonstelling bieden een mooie gelegenheid om meer inzicht te verwerven in de bijdrage van de chemie tot het Belgisch wetenschappelijk onderzoek en de industriële en technologische evolutie in België. De economische rol van België op de wereldmarkt en de grote impact van de chemie in zeer diverse maatschappelijke domeinen worden hiermee geïllustreerd. Wegens de aard van het doelpubliek is de begeleidende documentatie eerder eenvoudig en voor sommigen wellicht wat te oppervlakkig gehouden. Er werd vooral getracht bij elke

geselecteerde postzegel enkele interessante aanknopingspunten met de chemie te vermelden. Leerkrachten kunnen naar keuze, en in functie van hun leerlingenpubliek, die aanknopingspunten grondiger bespreken of uitbreiden met andere invalshoeken. Daartoe werden ook aanvullend bij de tentoongestelde postzegels een aantal postzegels uitvergroet en voorzien van een wat diepgaandere wetenschappelijke achtergrond.

Bij de vormgeving van de tentoonstelling werd gekozen om de geselecteerde postzegels zo goed mogelijk te rangschikken rond enkele centrale thema's. Een chronologische opbouw was een mogelijk alternatief, maar dan met de moeilijkheid dat sommige gelijke of verwante postzegelthema's in heel wat verschillende jaren werden herhaald en uitgegeven. De geselecteerde, met chemie verwante, zegels worden getoond als onderdeel van de postzegelreeksen waarin ze werden uitgegeven. Vaak is de 'officiële' catalogusbenaming van een postzegelreeks weinig relevant voor de aan chemie verwante zegels die zich in die reeks bevinden. Uitgave van één aparte zegel komt ook voor, maar is toch eerder uitzonderlijk.

Sporadisch werden voor belangrijke thema's uit de chemie, waarvoor weinig of geen Belgische postzegels werden uitgegeven, ook enkele voorbeelden van

buitenlandse postzegels toegevoegd. Ook op de bordes met verwijzing naar het Internationaal Jaar van de Chemie (2011) en het Internationaal Jaar van de Kristallografie (2014) zijn behalve de Belgische postzegels ook een aantal buitenlandse zegels toegevoegd.

Gebruiksaanwijzing

Dit is een 'reizende tentoonstelling', d.w.z. dat secundaire scholen, universiteiten en hogescholen, cultuurcentra, socio-culturele verenigingen, bedrijven, enz. deze tentoonstelling voor een beperkte tijd kunnen aanvragen en reserveren bij de KVCV.

In principe wordt de tentoonstelling elke maand aan een bepaalde provincie toegewezen volgens volgend schema:

- Januari 2015: West-Vlaanderen
- Februari 2015: Oost-Vlaanderen
- Maart 2015: Antwerpen
- April 2015: Vlaams Brabant, inclusief het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Mei 2015: Limburg

Voor meer informatie over de reservatiemogelijkheden en –voorwaarden kan u terecht op:

<http://www.kvcv.be/index.php/nl/filatolie>

De tentoonstelling wordt gratis aangeboden. Wel wordt enige fysieke hulp gevraagd voor de op- en afbouw van de tentoonstelling, die een tiental staande kaders omvat, aan weerszijden te bezichtigen in een ruimte van

minstens 5m x 7m welke afsluitbaar is en zich bij voorkeur op het gelijkvloers bevindt.

Aanvragers voor de tentoonstelling ontvangen ook aanvullende documentatie, die zij desgewenst kunnen gebruiken om hun doelpubliek over het doel en de inhoud van de tentoonstelling te informeren. Ook zijn evaluatieformulieren ter beschikking.

Voor leerkrachten van het secundair onderwijs wordt tevens een verzamelmap aangeboden met voorbeeldvragen, taken en zoekopdrachten waaruit kan gekozen worden om de nieuwsgierigheid en zoekcompetenties van de leerlingen te stimuleren en hen toe te laten zinvol en doelgericht de tentoonstelling te bezoeken.

Een recente Officiële Postzegelcatalogus van België en andere filatelistische documentatie worden eveneens beschikbaar gesteld.

Inhoud van de tentoonstelling

Hoewel een chronologische opvolging van de Belgische postzegeluitgaven ook een mooi beeld geeft van de tijdsgebonden maatschappelijke belangstelling voor chemie en toegepaste chemie, werd vanuit didactisch oogpunt gekozen voor een meer thematische benadering.

De geselecteerde postzegelreeksen werden als volgt over tien thema's thematisch gebundeld en gespreid over twintig panelen:

1. Pioniers in de chemie
2. Expo '58 in Brussel
3. Wetenschap en Milieu
4. Made in Belgium
5. Ambachten
6. Uit Belgische Bodem
7. 20^e eeuw: Techniek en Wetenschap
8. 20e eeuw: Wetenschap in België
9. 2011: Internationaal Jaar van de Chemie in België
10. 2011: Internationaal Jaar van de Chemie in het buitenland,
2014: Internationaal Jaar van de Kristallografie

Er worden postzegels getoond i.v.m.:

- Personen:
Van Helmont, Magnus, Röntgen, Pasteur, Curie, Kekulé, Solvay, Dony, Baekeland, Lenoir, Gevaert, Einstein, Fleming, Prigogine, Oppenheimer, Piot, De Duve, Janssen, Van Montagu, Thiry, Carmeliet, Van Broeckhoven, Verfaillie
- Instellingen:
UNESCO, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
- Gebeurtenissen:
Expo 58, Internationaal Jaar van de Chemie 2011, Internationaal Jaar van de Kristallografie 2014
- Industrie en Economie:
Belgische uitvoer, transport, spoorwegen, nijverheden: chemie, suiker, vlas, steenkool, staal, diamant, bier & chocolade
- Kunstambachten:
Pottenbakken, keramiek, porselein, kristalglas, koperwerk, diamantbewerking
- Onderzoek & Technieken:
Geneeskunde, klimatologie, ecologie, mineralogie, kernenergie, alternatieve energieën, zonne-energie, luchtvaart, ruimtevaart, astronomie

Deze tentoonstelling werd uitgebouwd naar inhoud, vormgeving en organisatie met bijdragen van Arnold Nevens, Ludo Brandt, Karel Haesevoets, Christophe De Bie, Christopher De Dobbelaere, Liene De Beuckeleer en Yannick Vercammen namens KVCV en in overleg met Frans Vanderschueren namens Pro-Post.

Aanvullende informatie

Personen die zich wensen te verdiepen in het wereldwijde postzegelaanbod betreffende chemie en toegepaste chemie zullen vaststellen dat dit internationaal een zeer dankbaar filatelistisch thema is. Bovendien zullen zij de filatelie ook leren ervaren als een zeer interessant didactisch illustratiemiddel voor boeken en teksten over de chemie, haar ontstaan, evolutie en actuele verworvenheden. Hierbij kan volgende documentatie zeer nuttig en inspirerend zijn:

- *Geschiedenis van de Scheikunde*,
J. A. van Toor,
Uitgeverij Veen Magazines B.V., Diemen 2008,
ISBN 9789085711773,
www.veenmagazines.nl
- *A Philatelic Ramble through Chemistry*,
E. Heilbronner / F.A. Miller,
Wiley-VCH, Weinheim, Germany & VHCA,
Zürich, Switzerland,
1998 (Hardcover) , 2004 (Paperback),
ISBN 3-906390-31-4
- *Wetenschap en Techniek op Postzegels*,
D. De Moor,
Uitgeverij Lannoo, Tielt 2006,
ISBN 978-90-209-6791-3

- *Philatelia Chimica et Physica*,
USA,
www.cpossu.org (Chemistry and Physics on
Stamps Study Unit)
- *Das Periodensystem der Elemente* (e.a.),
Dr. Fr. Baumgardt, Borgsdorf 2010,
Privé uitgaven,
www.philatelie-hohen-neuendorf.de/dr.fritz-baumgardt.html
- KVCV, occasionele artikels (tot 1995) i.v.m.
filatelie in 'Tijdingen' en in 'Chemie Magazine'

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van:

ExxonMobil
Chemical

INDAVER

